

PRZEGLĄD KRESOWY

Dziennik poświęcony przejawom życia ziem północno-wschodnich
Wychodzi codziennie, prócz dni poświęconych

REDAKCJA i ADMINISTRACJA GRODNO, POCZTOWA Nr. 13.
Rachunek bieżący w Banku Spółdzielczym Kredytowo-Budowlanym.
Prenumerata miesięczna 5 zł. Numer pojedynczy 20 gr.

Redakcja czynna od 8 rano do 1 w nocy. Administracja od 8 rano do 7 wieczór. Redaktor przyjmuje osobiście od 9—11-ej przed poł. i od 4—6 popoł.

Co zdołał Rząd dla złagodzenia sytuacji w przemyśle i handlu

Fala ciężkiego przesilenia gospodarczego ogarnęła również przemysł i handel w Polsce. Tak jak na całym niemal świecie, przemysł polski napotkał trudności w zbywaniu swych wytworów wskutek zmniejszenia się ogólnej konsumpcji. Powstała nadprodukcja wyrobów przemysłowych, którą usiłowano zmniejszyć przez ograniczenie dni pracy w zakładach, — z drugiej zaś strony potrzebny przemysłowi kapitał długoterminowy nie wpływał wskutek tendencji kapitału do unikania długoterminowych kredytów wobec niepewnej sytuacji gospodarczej całego świata. Przemysł nasz znalazł się więc w trudnym położeniu nie tylko wobec swych wierzycieli i pracowników, ale również — jako płatnik podatków — wobec skarbu państwa. I tu w pierwszym rzędzie przemysłowi przyszło z pomocą państwo, udzielając całego szeregu ulg podatkowych i kredytowych.

Pomoc rządu dla przemysłu i handlu należy rozpatrywać z dwóch punktów widzenia: jeden z nich — to ogólna polityka gospodarcza rządu, a więc jego zamierzenia programowe i wykonywanie tych zamierzeń, — drugi punkt to doraźne zarządzenia, dzięki którym złagodzona została obecna ciężka sytuacja.

W dziedzinie programowej rząd ogłosił tezy niezmiernie ważne dla rozwoju przemysłu i handlu. Do najważniejszych z nich należy oświadczenie, że polityka gospodarcza rządu jest i będzie polityką kapitalistyczną, że rząd uznaje ogłębłość wytwórczości, jako podstawę rozwoju gospodarczego, że rezygnuje z tworzenia wytwórni państwowych, konkurujących z przedsiębiorstwami prywatnymi.

Zasada ogłębłości produkcji daje przemysłowi gwarancję rozwoju, a ogłoszenie polityki kapitalistycznej, upewnia kapitał i przemysł o braku wszelkich tendencji eksperymentalnych w rządzie. Zaniechanie tworzenia wytwórni państwowych i ograniczenie konkurencji istniejących już wytwórni z przemysłem prywatnym oznacza m. i. zarzucenie etatyzacji w dziedzinie przemysłowej.

Tezy te, jako punkt wyjścia dla prac gospodarczych, oparte zostały na dążeniu rządu do stałego pokoju i do rozwiązania zagadnienia ustrojowo-politycznego. Podjęcie tego zagadnienia i umieszczenie go w programie gospodarczym rządu daje przemysłowi i handlowi z jednej strony gwarancję spokojnej pracy, z drugiej zaś świadczy o uznaniu przez czynniki rządzące zasady, że trwałość rozwoju gospodarczego możliwa jest tylko przy stabilizacji stosunków politycznych. Od stabilizacji tej bowiem zależy przewyciężenie depresji psychicznej i przywrócenie wiary w postęp gospodarczy.

W dziedzinie ulg podatkowych podkreślić należy umorzenie przez ministra skarbu zaległości w podatku przemysłowym i dochodowym do roku 1927 włącznie, odroczenie składania zeznań o obrocie przez banki i spółdzielnie kredytowe, rozporządzenie odraczające składanie zeznań o dochodzie, odroczenie płatności zaliczki na podatek obrotowy i wreszcie obniżenie podatku obrotowego dla przedsiębiorstw handlowych, nieprowadzących ksiąg.

Z dalszych posunięć doraźnych rządu należy wymienić ustanowienie kredytów lombardowych dla przemysłu w bankach: Polskim i Gospodarstwa Krajowego w wysokości 30 milionów zł., uruchomienie specjalnych kredytów doraźnej pomocy dla przemysłu łódzkiego i miasta Łodzi, oraz udzielenie gwarancji rządowych przy zawieraniu transakcji przemysłowo-handlowych z Z. S.

Przed krakowskim Kongresem Centrolewu

(Telefonem od wł. korespondenta)

WARSZAWA. W organizacjach politycznych daje się zauważyć duże ożywienie w związku z przygotowaniem do Kongresu Centrolewu, który, jak wiadomo, ma się odbyć w Krakowie w dn. 29 b. m.

W ciągu ubiegłej niedzieli w całym kraju odbywały się zebrania i wjece, zwołane przez poszczególne partie wchodzące w skład Centrolewu. Chrześcijańska Demokracja i Piast niezbyt chętnie idą na Kongres i w przeważnej części okręgów zarządy tych partii postanowiły wydelegować do Krakowa tylko swoich przedstawicieli. Natomiast ugrupowania lewicowe P. P. S. Wyzwolenie i Stronnictwo Chłopskie rozwijają b. energiczną agitację za jak najliczniejszym udziałem w kongresie.

DYREKCJA KURSÓW KIEROWCÓW SAMOCHODOWYCH H. Prylińskiego w Grodnie

zawiadamia, że wobec ukończenia egzaminów przed Komisją Wojewódzką i wydania dyplomów absolwentom kursu, rozpoczyna przyjmowanie zapisów

NA DRUGI KURS

Zapisy i informacje ul. Pocztaowa Nr 13.

S. R. Uzgodnienie zaś i przyspieszenie zamówień rządowych w zakładach przemysłowych pozwoliło wielu nie tylko fabrykom, ale i całym gałęziom przemysłu, przetrzymać najcięższy okres kryzysu i zastoju.

Jeżeli dodamy do tego jeszcze zawarcie przez rząd szeregu międzynarodowych umów handlowych, racjonalizację dotychczasowych traktatów handlowych i wreszcie rozbudowę floty handlowej i portu w Gdyni, będziemy mieli w krótkości całkowity obraz prac, dokonanych przez rząd w kierunku złagodzenia obecnej ciężkiej sytuacji dla polskiego przemysłu i handlu.

To też sfery przemysłowe i handlowe uznają dobrą wolę i ofiarą pracę rządu w kierunku walki z kryzysem gospodarczym i kilkakrotnie już na odbywanych konferencjach z przedstawicielami rządu dawały wyraz swej wdzięczności dla tych wysiłków i dla zrozumienia potrzeb życia gospodarczego.

Al. Zamrzycki.

Na zebraniach odbytych w ubiegłą niedzielę mówcy zapewniali, że na Kongresie przemawiać będzie również marszałek Daszyński. Poza to w całym szeregu okręgów postanowiono odbyć w niedzielę 29 b. m. zebrania i demonstracje, mające na celu zaakcentowanie solidarności z obradującym jednocześnie w Krakowie Kongresem.

Minister Zaleski o federacji europejskiej

PARYŻ. PAT, Współpracownik dziennika „Le Matin” Juliusz Sauerwein, który obejźdza stolicy europejskie dla przeprowadzenia ankiety o kwestji federacji europejskiej, z kolej odwiedził Warszawę.

„Le Matin” ogłasza jego wywiad z ministrem Zaleskim. Sauerwein podaje tekst dłuższej rozmowy, którą miał z ministrem Zaleskim. Prolekt Brianda oświadczył m. in. minister, nie tylko że rzuca wielką ideę, która niewątpliwie zaszczerpi się w Europie, lecz dzięki świetnemu swojemu układowi — stwierdzić można jeszcze — że przewidział on wszystkie możliwe krzyki i że zgóry na nie odpowiedział. Niepotrzebnym chyba będzie mówić, że w odpowiedzi swej, która niebawem zostanie wręczona Francji, rząd polski oświadczy, że z entuzjazmem przyjmuje zaproszenie Brianda. Jedyne zastrzeżenia, które wydały się potrzebnymi do sformułowania, znajdują się już w memorandum Brianda. Niema co do nich powracać. Panuje między nami co do tych zastrzeżeń kompletne porozumienie.

Z ostatniej chwili

Pożar na przedmieściu Zaniemeńskim

Wczoraj o godz. 11 wieczorem wybuch na przedmieściu za Niemnem duży pożar, którego łuna widoczna była w całym mieście.

Na ratunek pospieszyły straże ogniowe miejska, ochotnicza i fabryczna.

Pożar powstał w fabryczce przypraw do wódek i innych w domu Stoczyka przy ul. Lipowej naprzeciw fabryki machorczonej. Akcję ratowniczą utrudniało słabe ciśnienie hydrantów na przedmieściu. Dom cały splonął, natomiast energii straży zawdzięczać należy ocalenie sąsiednich budynków drewnianych.

NOWINY DNIA

Z GRODNA

Powrót Marszałka Piłsudskiego do Druskienik

Wczoraj w południe przejeżdżał przez Grodno w aucie otwartym Pierwszy Marszałek Polski, Józef Piłsudski udając się z powrotem z Warszawy do Druskienik dla dokończenia kuraacji.

Przejazd ks. bisk. Bandurskiego.

Dzisiejszym pociągiem pospiesznym przejeżdżał przez Grodno J. E. ks. biskup dr. Bandurski, udając się z Wilna do Poznania na kongres Eucharystyczny.

Dzień swoich imienin, które przypadają jutro J. E. ks. biskup spędzi już w Poznaniu.

Osobiste

W ostatnich dniach bawił w mieście naszym p. August Franc, prezes Izby Skarbowej w Białymstoku w celach urzędowych.

Dzisiejsze posiedzenie R. M.

Dziś o godz. 8-ej wiecz. dalszy ciąg posiedzenia budżetowego Rady Miejskiej. Rozpatrywane będą dalsze działy w drugim czytaniu.

Kierownikom szkół powsz. będzie wyplacany dodatek mieszkaniowy.

Minister oświaty uchylił zarządzenie z dnia 28 marca 1930 r., wstrzymujące wypłatę dodatku mieszkaniowego nauczycielom i kierownikom szkół powszechnych i polecił nadal wypłacać ten dodatek w granicach wypłat uprzednio już dokonanych, tj. tylko tym kierownikom i nauczycielom, którzy dodatek za mieszkanie otrzymali przy wypłacie poborów za marzec br. Jednocześnie minister polecił wypłacić zaległy podatek mieszkaniowy za czas, w którym tego dodatku nie wypłacono.

Zmiany w tutejszym garnizonie

Ostatni dziennik personalny M. S. Wojsk. obejmuje następujące zmiany w garnizonie grodzieńskim: przeniesieni z Grodna: mjr. dypl. Turek St. z D.O.K. III do sztabu głównego w Warszawie, ppulk. Burgiel na stan szefa intendencji do D. O. K. Lublin, kptn. Pawlus do M.S. Wojsk., por. Czyżewski z 81 pp. do prezydium R. M., por. Julian z 81 p.p. do Łodzi. Do Grodna przybywają: por. Dubelski do 29 pap., por. Marszałk do 3 dyonu Żand.

Kandydaci na teatr

W wyniku ogłoszonego przez magistrat konkursu na dzierżawę teatru miejskiego, którego termin upływa w dniu dzisiejszym, prócz ofert nadesłanych już poprzednio przed ogłoszeniem konkursu, — wpłynęły zaledwie 2 oferty, p. Stanisławy Wysockiej z Poznania i p.p. Leśniewskiego i Chmurkowskiego.

Nowy okręg Związku Legionistów.

Powstaje nowy okręg Związku Legionistów w Białymstoku, któremu podlegać będzie Oddział grodzieński Związku Legionistów dotychczas należący do okręgu w Brześciu m. B.

Wystawa

Piękna wystawa Ochrony Przyrody w gimnazjum męskim im Adama Mickiewicza została dla zwiedzających przedłużona do dnia 29 b. m. włącznie. Żywy okaz przebywający na wystawie w postaci czarnego bobra cieszy się doskonałym zdrowiem i stanowi atrakcję wystawy.

Ruch budowlany

Wiadomość o uruchomieniu kredytów Banku Gosp. Krajowego na nowe budowle, w którym to zakresie Grodnu przypada kwota zł. 317.900 pobudziła nieco inicjatywę prywatną w tym kierunku. Pomimo przesilenia gospodarczego obserwuje się pewien ruch w kierunku nabywania parcel budowlanych na peryferiach miasta. W tym kierunku niezbędne jest poparcie ze strony gminy przez wykonanie częściowych planów zabudowy już teraz dla niewielkich dzielnic, w których ruch budowlany się przejawia, nie oczekując na ogólny plan regulacyjny, którego wykonanie wymaga kilku lat czasu i jest rzeczą oczywistą, że potrzeby

budowlane ludności miejskiej nie mogą wyczekiwać na takie terminy.

Zakończenie kursów Prylińskiego

W dniu wczorajszym, po uprzednim egzaminie wobec komisji wojewódzkiej, nastąpiło zamknięcie kursu samochodowego oraz rozdanie dyplomów. Równocześnie szkoła rozpoczyna drugi kurs, na który 3-ich słuchaczy, którzy nie otrzymali dyplomów, mogą uczestniczyć bezpłatnie dla uzupełnienia kursu.

Bal absolwentów

W dniu 28 b. m. w salach oficerskiego Klubu garnizonowego odbędzie się bal urządzony przez koło absolwentów średniej szkoły handlowej w Grodnie. Początek balu o godz. 22-ej. Wejście za zaproszeniami.

Z wystawy seminarjum męskiego

Dnia 20 b. m. została otwarta wystawa rysunków i robót uczniów seminarjum męskiego. Wystawa, która mówiąc bez przesady, wypadła imponująco, dała obfity materiał ilustrujący nie tylko metodę nauczania tych przedmiotów, lecz przedewszystkiem (a to jest przede wszystkim) granice, w jakich zostały wydobyte wartości wychowawcze, tkwiące w samych przedmiotach.

Począwszy od robót z kartonu i tektury (kurs wstępny) po przez roboty z drutu, blachy, żelaza płaskiego, drzewa i szkła — wszędzie widzimy dokładność, nawet precyzję w wykonaniu i wykończeniu poszczególnych eksponatów, wymagające od wykonawców wielkiej cierpliwości, staranności i dokładności a nawet uporów.

Osobny dział stanowią pomoce do nauczania w szkołach powszechnych. Eksponaty tego działu świadczą, iż poza wydobyciem wartości wychowawczych przy nauczaniu robót wytknięto

jeszcze jeden cel — przygotowanie wychowanków do trudnych warunków pracy w szkole wiejskiej, gdzie częstokroć, z braku środków materialnych, niema nawet elementarnych pomocy szkolnych i luki te winien wypełniać nauczyciel „we własnym zakresie”.

Wielka liczba i różnorodność robót tego działu jak również ich wykonanie świadczy, że i ten cel nauczania został w całej pełni osiągnięty.

Wystawa cieszyła się zasłużoną frekwencją licznie odwiedzającej ją przez 3 dni publiczności, która z wielkim uznaniem wyrażała się o wystawie. Jest to przedewszystkiem zasługą dyr. seminarjum p. Biegańskiego, który z niezwykle poświęceniem się, uciążliwym i fachowymi wybitnymi zdolnościami dba o rozwój swej uczelni. Słowa uznania należą się też całemu personelowi nauczycielskiemu.

Z OKOLICY

Odświeżenie pomnika Marszałka Piłsudskiego

W Filipowie w powiecie suwalskim nastąpi w dniu 6 lipca odświeżenie pomnika Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, ufundowanego przez 29 baon K. O. P. i społeczeństwo miejscowe w dziesiątą rocznicę odparcia najazdu bolszewickiego.

Program uroczystości zapowiada o godz. 10-ej mszę św. w kościele miejscowym, o godz. 11-ej odświeżenie i poświęcenie pomnika, oraz dekoracja odznaką pamiątkową K. O. P. i defilada, o godz. 12-ej śniadanie i o godz. 4 popoł. zawody sportowe i zabawę ludową.

Zgubiono książeczkę wojskową, wydaną przez P.K.U. Grodno na imię Aleksandra Miskiewicza.

Z KRAJU

Przykład godny naśladowania

Dowódca 15 dywizji gen. Thomme zawiadomił radę gospodarczą na okręg bydgoski, iż wydał zarządzenie, zabraniające poszczególnym osobom wojskowym, jakoteż spółdzielniom i kasynom oficerskim garnizonu bydgoskiego kupowania towarów zagranicznych. Niestosowanie się wojskowych do tego rozkazu posiadanie — jak donosi gen. Thomme — kary, przedewszystkiem moralne, a w pewnych wypadkach i dyscyplinarne. Ze swej strony prosi gen. Thomme radę gospodarczą o pomoc w tej akcji przez wpłynięcie na poszczególnych kupców, by klientom swym ofiarowali przedewszystkiem towar wyłącznie polskiego wyrobu. Jednocześnie gen. Thomme nadmieniał, że w razie stwierdzenia, iż któraś z firm nie posiada towaru krajowego, lecz towar zagraniczny, lub też, że jakaś firma sprzedała towar zagraniczny jako krajowy, wyda kategoryczny zakaz wojskowym kupowania w tej firmie.

Otwarcie żydowskiej uczelni religijnej w Lublinie

Wczoraj odbyła się uroczystość otwarcia wyższej uczelni rabinicznej w Lublinie. Na uroczystość przybyli w imieniu władz wojewoda lubelski Remiszewski, dowódca O. K. gen. Dobrodziński, szef sztabu D. O. K. pułk. Koc, komisarz miasta Piechota, oraz przybyli z Warszawy radca ministerstwa W. R. i O. P. P. Tchórznicki, przedstawiciel Banku Gospodarstwa Krajowego p. Siarkiewicz. Uroczystość rozpoczęło przemówienie rabina Szapiry, organizatora uczelni, który przemawiał w językach: hebrajskim, polskim i żydowskim. W przemówieniu swem dał on wyraz gorącej wdzięczności dla Polski, która zezwoliła zgodnie ze swymi świetnymi tradycjami tolerancji na osiągnięcie takiego rezultatu, jak wzniesienie przez religijne żydostwo gmachu uczelni talmudycznej. W imieniu rządu przemawiał p. woj. Remiszewski, witając uczestników uroczystości i wyrażając przeświadczenie, że w tej szkole uczniowie poświęcą się nie tylko studjom religijnym, lecz również scementowaniu ducha, który ożywił tego z pod Kocka i tych członków rabinatu, którzy w 1863 latach razem z polskimi patriotami bronili Majestatu Rzeczypospolitej, jak rabin Majzel. Przemówienie swe p. wojewoda zakończył życzeniem, by ci, którzy wyjdą z tych murów nowej uczelni po ukończeniu nauki, nieśli wysoko sztandar wzorowych obywateli Rzeczypospolitej.

Dom pracy w Wilejce

Dajemy 3° fragmenty z Domu pracy w Wilejce. Zdjęcie powyższe przedstawia urząd majstrów i ucni.

W Grodnie przy ul. Orzeszkowej № 8, pokój 7
mieści się

NOWA SZKOŁA PISANIA

na maszynach różnych systemów pod fachowym kierownictwem. Kursy pisania na maszynach według ostatniej amerykańskiej dziesięciopalcowej ślepej metody oraz praktyka w zakresie prac biurowych. x—11

Wykład szkolny

Warsztat introligatorski

CZYTAJCIE
Przeгляд Kresowy

3.000.000 zł. na pomoc specjalną dla bezrobotnych

Akcja subwencyjna ministerstwa pracy i opieki społecznej dla województw na państwową pomoc specjalną dla bezrobotnych oraz na zatrudnienie bezrobotnych wynosiła w maju r.b. sumę 3.000.000 zł.

ZE ŚWIATA

Pies pogrzebany z honorami wojskowymi.

W miejscowości Dennison (Stan Ohio) odbył się onegdaj pogrzeb psa z honorami wojskowymi. Pies ten, odznaczający się nadzwyczaj bystrym węchem, uratował w czasie wojny światowej wielu żołnierzy od niechybnej śmierci, sygnalizując na czas nieprzyjacielskie ataki gazowe.

Po ukończonej wojnie rząd amerykański wyznaczył dla dzielnego psa dożywotnią emeryturę w kwocie 60 dolarów miesięcznie, a gdy przed kilku dniami zwierzę zakończyło swe życie, sprawiono mu uroczysty pogrzeb, w którym brał udział oddział wojska z orkiestrą.

Bunt Indusów w więzieniach angielskich.

W obozie więziennym w Worli znajdującym się w pobliżu Bombaju, tuż nad morzem Arabskim, wybuchł bunt więźniów, induskich, aresztowanych i zamkniętych przez Anglików za urządzanie najazdów na składy soli. W więzieniu tem, które ogrodzone jest wysokim płotem z drutu kolczastego, ułokowani są więźniowie po czterech do małego pokoju. Wśród więźniów znajduje się na ogólną liczbę 800—300 kobiet.

W chwili gdy Anglicy w oczach uwieczonych indusów rozpoczęli w okolicy budynków więziennych urządzać sobie uroczystości z racji przypadającej rocznicy urodzin ich króla, więźniowie wyszli z pokojów, i za drutami urządzili demonstrację, rzucając na Anglików kamieniami i słowa obelżywe na Anglię i na jej króla. Anglikom to się nie podobało. Poczęli więc uspakając więźniów i zmuszać ich do zaniechania dalszej demonstracji Indusi, zamieszkali w okolicy obozu, widząc zniechęcenie się nad więźniami żołnierzy angielskich, przyszli swym rodakom z pomocą, urządzając demonstrację w pobliżu zabudowań więziennych.

Rozpoczęła się walka wojska, policji z bezładnym tłumem indusów. W walce tej rany odniosło 88 osób, z czego na kobiety przypada prawie połowa.

Gdy wiadomość o zjściu w więzieniu doszła do miasta, mieszkańcy wylegli na ulicę, którym ruszyła wielka demonstracja nacjonalistów przeciw władzy angielskiej. Aresztowani w więzieniu Worli są wszyscy zwolennikami niemyśli niepodległościowej Gandhi'ego.

KUPUJĘ PODRĘCZNIKI

SZKOLNE UŻYWANE
I WSZELKIE STARE
KSIĄŻKI

IBERSKIEGO

DOMINIKAŃSKA Nr 31

Kurs propagandowy

Kurs propagandy gier i zabaw w Lublinie

Boskie lato

(Korespondencja własna).

Paryż, w czerwcu 1930 r.

Między emigrantami—jak w ogóle między ludźmi zresztą—różnie bywa. Są tacy, którzy ożeniwszy się, siedzą kamieniem w domu, że ich kijem nie wypędzi. A są inni, prawdziwi ganiacze, którzy znów przeciwnie nie usiedzą w domu, choćbyś ich do krzesła przybił. Taka natura. A są jeszcze inni, co w ogóle domu nie mają.

Nie wierzycie? Ja też nie wierzyłem, dopóki się nie przekonałem.

Pierwsi domatorzy, to typowo oszczędzacz. Przyjechał do Francji, aby coś zaoszczędzić. Pracuje dosłownie w pocie czoła, zdziera siły, ale po kilku latach może się poszczycić świetnym rezultatem. Znam takich, którzy, pracując w hutach lub w koksowni, żywili się latami całymi mlekiem i okraszonym chlebem lub kartoflami. Raz na tydzień pozwalał sobie na kawalek mięsa, drugi raz na kiełbasę. Nie znać było na nich biedy i wychudzenia. Przeciwnie—wyglądali doskonale. Po czterech latach takiego życia mieli uskładane nie kilka, lub kilkanaście lecz często nawet kilkadziesiąt tysięcy franków. Nosił to do banków, oczywiście polskich. Ale jeden bank zbankrutował, potem drugi, trzeci i czwarty, więc zaczęli nosić na pocztę. Francuska kasa oszczędności daje procent nieduży, ale pieniądze jest pewny.

Poznałem w jednym z miast

przemysłowych Lotaryngji żydka polskiego. Jest tam zresztą wielu w tamtych stronach. Przyjechał skrachowawszy doszczętnie w Polsce po zmianie waluty w r. 1924. Za ostatnie 3.000 franków kupił trochę towaru i wynajął kramik. Gdy go poznałem w cztery lata później, był już właścicielem trzech przyzwoitych magazynów. A pieniądze płynęły do jego domu „drzwiami i oknami”

Zacząłem się dowiadywać postronnie, skąd w tak krótkim czasie doszedł do tej zamożności. I dowiedziałem się, że dwie były przyczyny. Przedewszystkiem był to żydek wiejski (posiadał ongiś tartak w zachodniej Małopolsce), umiał więc do emigrantów, przeważnie pochodzących ze wsi, przemawiać ich językiem, znał też psychologię, wiedział, jak należy się z nimi targować itd. Po drugie, założył cichy bank. Płacił takie procenty jakiegoż banku płacić nie mógł przy wypowiedzeniu tygodniowym 10%, przy kwartalnym 15%. Dlaczego mógł płacić taki procent, w to nikt nie wchodził. Ale udało mi się dotrzeć i do tej tajemnicy. Za powierzone mu pieniądze kupował towar, a że kupiec we Francji pracuje przeciętnie na 30%, a nasz żydek mógł obrócić w roku tym samym pieniądzem ze trzy razy, zarabiał więc cudzym pieniądzem około 100% w stosunku rocznym. Co wię-

cej, procent, który wypłacał bardzo regularnie swym klientom, był niejako fikcyjny, gdyż każdy, kto powierzał mu pieniądze, nie chodził kupować do innego magazynu, lecz do jego, więc otrzymując 20% od kapitału, płacił 30% od towaru.

Otóż ci oszczędzacz składają swój grosz, gdzie mogą, lub odsyłają go do Polski.

Ale są i inni,—jak wspomniałem—na szczęście w mniejszości. Ci na zimę ściągają do większych miast, a na lato uciekają do fabryk zamiejskich, na świeże powietrze. Przyczyna jest dość ciekawa i nierychło do jej odkrycia doszedłem. Otóż są to ptaki niebieskie. Taki ptak pracuje cały tydzień ciężko, lecz w sobotę po wypłacie, zasiadłszy w „kafajce” siedzi w niej, pije i gra w karty aż do poniedziałku rana, gdy nadejdzie godzina stawiania się do pracy. Oczywiście, wstaje od stolika z kieszenią kompletnie prózną.

Ruchomości żadnych taki ptak nie posiada. Jeden garnitur, ten, co na sobie, dwa garnitury bielizny na zmianę, z których jeden na ciele, drugi u praczki. Są tacy, co sami raz w tygodniu idą nad kanał i piorą sobie bieliznę. Mieszkanie? Ziemia pod sobą, niebo nad sobą. Cóż? Lato jest, ciepło, a na świeżym powietrzu zdrowo. Gdy deszcz się rozchlapie, przygarnie takiego ptaka niebieskiego byle kolega, odstąpi miejsca w łóżku i kawalek koca. A nasłucha się za to przygód, awantur różnych, opisów przepraw z żandarmami i t.p. Ale gdy słońce zaświeci, już takiego nie utrzymasz w ciasnej izbie. Już go coś ciągnie w przestrzeń, na powietrze.

A są jeszcze tacy, którzy za nic w świecie nie usiedzą na miejscu. Wędrują po całej Francji, zwykle pieszo. Znają Francję lepiej, aniżeli francuzi. Przemierzają ją stale wzdłuż i wszerz. Tu popracuje parę tygodni, tam parę i znów w drogę. Coś ich pcha wiecznie przed siebie, wiecznych tułaczy. Aby 5 franków w kieszeni, by się nie dostać do aresztu za włóczęgostwo. Żandarmi są chytry, ale taki wędrowiec przechytrzy żandarma. W lecie maszeruje sobie z zamaszystą miną po zakurzonych drogach, rozgląda się po świecie bożym i pogwizduje z fantazją, dopóki nie przeje pieniądze aż do owych fatalnych 5 franków. Te 5 franków, to nietykalne tabu. Spotka żandarm, trzeba okazać papiery i 5 franków. Nie masz jednego, albo drugiego — do aresztu, a potem często wydalenie i żegnaj Francjo, piękny kraju, który tyle cudów pokazać możesz wędrowcowi.

W zimie wędrowiec taki smutny, jak ptak w klatce. Przyczepi się do jakiejś fabryki i pcha ciężkie życie, wyczekując z tęsknotą boskiego lata.

Poznałem takiego przed kilku miesiącami. Odwiedza mnie od czasu do czasu i opowiada historje. Nie wiem, czy jest zawód, w którymby nie pracował. Był nawet w cyrku wyprowadzaniem koni, rozpoznał i zwił namiot cyrkowy, spał w dzień, a w nocy pracował i jeździł z cyrkiem po całej Francji. Szczęśliwy był. Ale przybywszy do słonecznej Nicei — zwił. Był kelnerem w restauracji. Pracując ongiś w Niemczech, poznał język niemiecki, we Francji cyrkuski a w wędrowkach cyrkowych miał czas brać od jednego z aktorów lekcję angielskiego. Przydało mu się to w Nicei.

Ostatnio był „szoferem”, a później mechanikiem w „garazu”. Teraz wędruje gdzieś po kraju. Pochodzi z pod Częstochowy.

Gdy zima nadejdzie, zawita pewnie znów do mnie i opowie mi, gdzie był, czem się zajmował i co widział.

AL. THEN.

Z wychowania fizycznego

Lekcja gimnastyki wśród dziewcząt szkolnych

PENSJONAT JUTRZENKA

w DROSKIENIKACH

przy ul. Marszałka Piłsudskiego,
w 50-ciu krokach od parku poleca
dwuosobowe pokoje od 250 zł.
za sezon.

Na miejscu lodownia.
Willa skanalizowana.

TELEGRAMY

Nowy lot przez Atlantyk

LONDYN. PAT. Kapitan Kingsford Smith, który odleciał o godz. 4.30 rano z portu Marnock w Irlandji, na samolocie „Krzyż Południa“ z zamiarem przelecenia Atlantyku nadał o godz. 5-ej po poł. depezę radiową, w której zawiadamia, że znajduje się pod 50 stopniem 40 minut szerokości północnej i 34 stopnie 30 minut długości zachodniej. Oznacza to, że Smith przeleciał już połowę drogi. Lot odbywa się z szybkością przeciętną 130 kilometrów na godzinę. Smith dodaje: „Wszystko idzie dobrze“.

Fala pożarów idzie przez Polskę

LWÓW. Klęska pożarów w Wschodniej Małopolsce, postępująca w związku z panującą suszą przybiera stale na sile. Ogień zniszczył w Przedzielnicy w pow. dobromilskim 12 gospodarstw. W gminie Porzecze, pow. Rudki spaliło się 18 gospodarstw, razem 30 budynków.

BYDGOSZCZ. Olbrzymie upały przyczyniają się do groźnych pożarów. W ostatnich dwóch dniach zanotowano niebywałą ilość tych pożarów. M. in. w Wolsztynie spłonęła jedna trzecia część wsi. Pastwą płomieni padło 26 budynków wraz z zabudowaniami gospodarskimi. Ogień wzniecili dwaj uczniowie gimnazjalni, którzy paląc papierosa, rzucili niedopałek do stogu zboża.

Drugi olbrzymi pożar wybuchł w Oborówku, gdzie pastwą płomieni padło 28 budynków. Przyczyna pożaru nie wyjaśniona. W Lutomiu pod Chojnicami spłonęły 3 zabudowania gospodarcze. W płomieniach zginęło kilkadziesiąt sztuk bydła.

WILNO. Wskutek silnych upałów, z poszczególnych powiatów województwa wileńskiego donoszą o niebywałej posusze jaka panuje na polach, ogrodach i sadach. W szeregu miejscowości powysychały kompletnie jęczmienie, truskawki, zaś na polach zboże.

W związku z temi upałami notowane są często wypadki pożarów lasów i zagród włościańskich. W ciągu ostatnich dni na terenie województwa wileńskiego spłonęło 945 ha młodego i starego lasu oraz 325 budynków gospodarczych, wartości przeszło milion trzysta tysięcy złotych.

RADJO PROGRAM

stacji warszawskiej
Czwartek 26-VI.

Transm. z Poznania. Uroczystość otwarcia I Krajowego Kongresu Eucharystycznego.

9.00. Uroczyste naboż. z kość. Bożego Ciała.

12.00. Transm. z Kongresu. Otwarcie. Przemówienia. W godz. 11.58 sygnał czasu z Warsz. Obs. Astr., po transm. kom. meteor.

15.15. Kom. gospodarczy.

15.50. Odczyt krajozn.-turyst.

16.15. Program dla dzieci. P. J. Krzewiński wygłosi pogadankę p. t. „Kwiat paproci“.

16.45. Muzyka z płyt gramof.

17.10. Komunikaty L. O. P. P.

17.35. „Wśród książek“—przebieg najnowszymi wydawnictw—omówi prof. H. Mościcki.

18.00. Koncert solistów. Wyk.: St. Millerowa (sopr.), K. Blaschke (wieloncz.) i prof. L. Urstein (akomp.).

19.00. Rozmait., występ p. J. Krzywińskiego, kom. Tow. Zachęty do hodowli koni w Polsce.

19.20—19.30. Płyty gramofon.

19.30. Feljeton p. t. „Wszędzie dobrze, gdzie nas niema“, wygl. red. J. Piotrowski.

19.45. „Skrzynka poczt.-rolnicza“—korespond. bież. owówi inż. W. Tarkowski. Zegar z Warsz. Obs. Astr. wybije godzinę ósmą.

20.00. Prasowy Dziennik Radj.

20.15. Koncert wiecz. Recital śpiewaczy I. Steszenki (bas), prof. L. Urstein (akomp.).

20.45. Muzyka operetk. z Dol. Szwajc.

21.30. Słuchowisko z Wilna.

22.00. Feljeton p. t. „Stulecie Belgji“, wygłosi red. Z. Dębicki.

22.25. „Ostatnia Fala“, wygl. red. J. Piotrowski.

23.00. Muzyka tan. z „Gastro-nomji“.

Piątek 27-VI:

11.30. Przegląd prasy kraj. PAT.

11.58—12.10. Sygnał czasu z Warsz. Obs. Astron., hejnał z Wieży Marij. w Krakowie, program dzienny.

12.10. Muzyka z płyt gramof.

13.00. Kom. meteorologiczny.

13.10. D. c. muzyki z płyt gramof.

15.15. Kom. gospodarczy.

15.50. „Przegląd wydawnictw perjodycznych“, omówi prof. H. Mościcki.

16.15—17.10. Muzyka z płyt gramof.

17.10. „Kącik krótkofalowy“ (Kom. Polsk. Zw. Krótkofalowców).

17.35. „O różnych rodzajach pożyczek“, opowie adw. St. Pieszynski.

18.00—19.00. Koncert popularny ork. mandolinistów pod dyr. A. Szczegłowa.

19.00. Romaitości.

19.20. Płyty gramofonowe.

19.30. Feljeton p. t. „Współczesne kwiaty“—wygl. prof. E. Jankowski.

19.45. Gięda rolnicza. Zegar z Warszawskiego Obs. Astr. wybije godz. ósmą.

20.00. Pras. Dziennik Radjowy.

20.15. Koncert symf. z Dol. Szwajc., pośw. utworom F. Mendelssona-Bartholdy.

22.00. Feljeton p. W. Grabińskiej pt. „Zdarzenia i ludzie“.

22.15. Kom.: meteor., polic., sport.

22.25. „Ostatnia Fala“, wygl. red. J. Piotrowski. Po kom. retransm. ze stacyj zagr. (do godz. 24.00).

KASA STEFCZYKA W GRODNIĘ

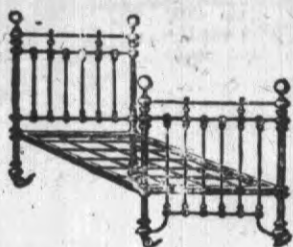
Spółdzielnia Rolniczo-Kredytowa z nieograniczoną odpowiedzialnością

ul. Listowskiego Nr. 45, Telefon Nr. 259.

Udziela swym członkom pożyczek i kredytu na wszelkie potrzeby gospodarcze
Przyjmuje na wysokie oprocentowanie i wolne od podatków:

Wkłady:

Oszczędnościowe, wkłady walutach obcych, otwiera rachunki bieżące (czekowe), załatwia inkaso weksli i frachtów oraz wszelkie operacje bankowe w zakres działalności spółdzielni kredytowych wchodzące.

ZNANY
magazyn **MEBLI**

J. PIK

Grodno, Dominikańska 17
Telefon Nr. 137

są i nadal do nabycia w dużym wyborze wszelkiego rodzaju meble jak:

ŁÓŻKA NIKLOWE, MATERACE, KRZESŁA, SZAFY, KREDENSY, OTOMANY i t. p.

Dla Pań!

PASY — GORSETY
BANDAŻE NA CIAŻĘ
BIUSTONOSZE i t. p.
CAŁOŚCI SELEX

w pierwszorzędnym wykonaniu po niskich cenach

SALON
„GRACIOSA“

GRODNO,
ul. Kołosańska 20, mieszk. 4
(centrum miasta)

LABORATORIUM
Chemiczno-Bakterjologiczne
MAGISTRA

A. MATUSA

Grodno, tel. 282 ul. Orzeszkowej 6

Analizy krwi mikrochemiczne i serologiczne. Analizy krwi na odczyn Wassermana. Analizy: moczu, kału, płwocin, soku żółdkowego, nalotów w gardle, WŁOSÓW, kobiecego mleka, płynu mózgowo-rdzeniowego i t. d. Badania sanitarno-higieniczne produktów spożywczych, preparatów farmaceutycznych i technicznych.

Nocne dyżury aptek

z piątku na sobotę apt. Ottonowicza Dominikańska 9.

z soboty na niedzielę apt. Ottonowicza Dominikańska 9.

„NIKT NIE JEST NA TYLE BOGATYM ABY KUPOWAĆ TANDETE“

mówi angielskie przysłowie

Jeżeli dodamy do tego, iż powinniśmy dążyć do samowystarczalności gospodarczej i popierać przemysł krajowy, dojdziemy do wniosku, że lepiej jest zamówić aparat radio-odbiorczy, który jest szczytem doskonałości

W FIRMIE RADJOPOGOTOWIE

J. SMURŁO, Grodno

GRANDZICKA Nr 19

a który będzie kosztował, o wiele taniej niż kupować towar zagraniczny częstokroć przereklamowany.

Tamże ładowanie akumulatorów, oraz inne roboty w zakres radjotechniki wchodzące.

Uwaga!

Każdy może w przeciągu 10 minut wyprasować swoje ubranie na nowo wynalezionej najnowszej konstrukcji wielkiej

MASZYNE AMERYKAŃSKIEJ

Równocześnie maszyna usuwa z ubrania kurz i dezynfekuje je.

Spieszcie się przekonać

Jedynie w znanej farbiarni i pralni chemicznej istniejącej w Grodnie od 30-tu lat

p. f. **BŁOCH Zamkowa 2**

CENNIK: kamizelka 25 gr. para spodni 75 gr., marynarka 1 zł., palto 1.50 i 2 zł.

UWAGA DLA KRAWCÓW. Dekatyzacja wszelkich materiałów na poczekaniu po 15 groszy od metra.

POLOT GRODNO, ul. Pocztowa 6

POLECA:

FARTUSZKI GUMOWE

BEZ PRANIA I PRASOWANIA ZAWSZE CZYSTE I ELEGANCKIE.

Nieprzemakalne czapeczki kąpielowe.

ROZKŁAD

przyjścia i odeszcia pociągów do i z Grodna od 15 maja.

Przychodzą	godz.	Odechodzą	godz.
Posp. z Wilna	1.23	Posp. do Warszawy	1.31
osob. z Wołkowyska	1.25	osob. do Wilna	3.25
„ z Warszawy	3.13	„ do Skidla	3.20
„ z Suwałk	4.50	„ do Mostów	4.35
posp. z Warszawy	5.05	„ do Białegostoku	5.30
osob. z Druskienik	7.20	posp. do Wilna	5.13
„ z Skidla	7.30	osob. do Suwałk	5.15
„ z Mostów	9.50	miesz. tow. do Jezior	5.25
„ z Jezior	10.55	osob. do Druskienik	5.50
„ z Wilna	12.20	„ do Warszawy	12.28
„ z Warszawy	14.53	„ do Wilna	15.03
„ z Białegostoku	19.53	„ do Wołkowyska	16.10
„ z Suwałk	23.02	„ do Suwałk	20.28
„ z Wilna	23.12	„ do Warszawy	23.30

Cena ogłoszeń:

Za wiersz milimetry na I stronie przed tekstem 80 gr., w tekście na II, III i IV str. 60 gr., na IV str. za tekstem 40 gr. Nekrologi za wiersz 50 gr. Komunikaty i ogłoszenia tekstowe 1 zł. za wiersz redakcyjny. Ogłoszenia drobne 20 gr. wyraz, dla poszukujących pracy 10 gr. Ogłoszenia zagraniczne o 50% drożej. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu ogłoszeń.